

A HATÁRVADÁSZ SZÁZADOK EGYSÉGES RENDÉSZETI ALKALMAZÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI AZ INTEGRÁLT RENDVÉDELEMBEN

Az elmúlt évtizedben a Magyar Határőrség történetében soha nem látott szervezeti korszerűsítés zajlott le, mely lehetővé tette az európai színvonalon álló határrendészet kialakítását. Magyarország csatlakozott az Európai Unióhoz és 2008. január 1-jén teljes jogú schengen tagország lesz. A Magyar Határőrség hosszú távú stratégiai tervében megfogalmazottak alapján – a politikai döntésnek megfelelően – 2008. január 1-jétől a Magyar Köztársaság Rendőrsége szervezetében hajtja végre a komplex biztonság megteremtésére irányuló feladatrendszerét.

A Határőrség és Rendőrség szervezeti integrációja során a rendvédelmi szerveknek továbbra is folyamatosan biztosítani szükséges az Unió és Schengen által elvárt határbiztonságot. Egységes közbiztonsági, közrendvédelmi és határbiztonsági rendszer működtetése indokolt, amellyel ki kell egészíteni a jelenlegi rendőrségi feladatrendszert. Megtörtént a Magyar Köztársaság Alkotmánya 40/A § (2) bekezdésének módosítása, mely szerint: „A Rendőrség alapvető feladata a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelme”. A törvény hatályba lépését követően a határőröket megilletik mindazon jogok és kötelezettségek, amelyekkel a rendőrök rendelkeznek.

Tanulmányomban a Határőrség mobil erejének, a határvadász századoknak komplex rendészeti alkalmazási lehetőségeit kívánom bemutatni, képet adva a határőr és rendőri vezetőknek a századok jövőbeni alkalmazási lehetőségeit illetően. Külön figyelmet szentelek a határvadász századok alkalmazása során ható főbb elvek hatásaira, hiszen ezek figyelembe vétele elengedhetetlen az egyes szervezetek integrációja során. Az új, integrált rendőrségi szervezetben a határvadász századok alkalmazása⁷⁶ rendkívül szerteágazó lehet, hiszen – a jelenlegi határellenőrzési és idegenrendészeti feladatokon kívül – tevékenységrendszerre számos elemmel bővíthet. Ezeket a lehetőségeket kívánom a teljesség igénye nélkül felvillantani.

A rendészet, a határrendészet és a rendvédelem értelmezése

A rendészet fogalmának meghatározása során a „Jogi lexikon” megfogalmazását tartom a legpontosabbnak.⁷⁷ A kutatók jelentős része Szamel Lajos definícióját⁷⁸ ismeri el, melyet én is elfogadok. A téma szempontjából érdemes megvizsgálni a határrendészet

---

⁷⁶ A továbbiakban is a határvadász század megnevezést alkalmazom, hiszen nincs döntés az integrált szervezetben létrehozandó új szervezet megnevezéséről.

⁷⁷ „az az állami tevékenység, amely a közrend megzavarásának megelőzésére, a közvetlenül zavaró magatartás megakadályozására és a megzavart rend helyreállítására irányul, s amelyet erre rendelt rendészeti, közigazgatási szervek fejtenek ki.” Jogi lexikon. KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. Bp. 1999. 520. o.

⁷⁸ „Olyan állami tevékenység, amely a közrend megzavarásának megelőzésére a közvetlenül zavaró hatás megakadályozására és a megzavart rend helyreállítására irányul.” Szamel Lajos: A rendészet és a rendőrségi jog szabályozásának elvi alapjai, Rendészeti tanulmányok, BM Rendészeti Kutatóintézet, Budapest, 1992/1. 7. o.

kérdéskörét. A határrendészet több nézőpontból is vizsgálható, melyek szerint az jogi és tevékenységi kategória, illetve szervezet is:

- Jogi kategória, mert vonatkozik rá az államhatárral összefüggő minden jogszabály;
- Tevékenységi rendszer, melynek különböző alrendszerei vannak, például a határellenőrzés (határőrizet, határforgalom ellenőrzés), az idegenrendészeti feladatkör, hatósági és szakhatósági tevékenység stb.;
- Szervezet, melynek alrendszerei végrehajtják a tevékenységi rendszerben felsorolt tevékenységi formákat.

A rendvédelem meghatározása Parádi József a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnökének megfogalmazása szerint: „A rendvédelemhez tartozónak tekintjük valamennyi állami és önkormányzati, a rendfenntartásra specializálódott fegyveres szervezetet. E testületek struktúráját, díszlokációját, feladataikat, működésüket, jogi meghatározottságukat, felszereltségüket, személyi állományuk képzési, szociális, gazdasági és erkölcsi helyzetét is a fogalom részének tartjuk. A fogalomkör integráns részének tekintjük továbbá ezen testületek vezetését, irányítását, szolgálati metodikáját, az együttműködést, továbbá a szimbólumrendszereiket”.⁷⁹ Véleményem szerint ez a meghatározás jól alkalmazható a további kutatómunka során.

A magyarszaki európai uniós külső és belső határok helyzete

Magyarország államhatárának hossza 2242,603 km, amely hét határviszonylatot foglal magában. Szomszédaink közül Szlovákia, Ausztria és Szlovénia tagja az európai uniónak. A teljes jogú schengeni csatlakozás után, a „schengeni külső határszakasz” hossza számottevő, 1103,528 km lesz, amely határszakasz hatékony ellenőrzését csak a létszámban és technikailag jól ellátott határrendészeti kirendeltségek és a határellenőrzési rendszer második lépcsőben diszlokáló határvadász századok tudják megbízhatóan ellenőrizni.

Az egyes határviszonylatok jellemzői

Ukrán viszonylat

Az ukrán viszonylatban a határszakasz hossza 136,712 km. A határterület bűnügyi fertőzöttsége az államhatár mindkét oldalán egyaránt jelentős. Fő veszélyt a befelé irányuló illegális migráció, az embercsempész tevékenység, a jövedéki termékek nagyarányú csempészete és a jól szervezett nemzetközi bűnözés okozza. Az ukrán – magyar határ hosszú ideig „schengeni külső határszakasz” marad.

Román viszonylat

Az államhatár hossza 447,801 km. A legtöbb problémát a befelé irányuló migráció és az ehhez kapcsolódó embercsempész tevékenység okozza. Románia a keleti- és déli irányból érkező migránsok egyik gyűjtőállomása és a kábítószer-csempészet egyik fő

⁷⁹ Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapja: www.mrszki.hu/SZBMRTT/SZBMRTT.html

útvonala. Románia európai uniós csatlakozása 2007. január 1-jével megvalósult, de az ország teljes jogú schengeni csatlakozásig kettő-négy éves átmeneti időszakkal számolhatunk, ebben az időszakban a közös határszakasz ellenőrzését Magyarország mint „schengeni külső határ” hajtja végre.

Szerb viszonylat

Az államhatár hossza 174,382 km. Ebben a viszonylatban a fő veszélyt a befelé irányuló illegális migráció, a szervezett bűnözés, a nemzetközi-, ember-, áru-, fegyver-és kábítószer-csempészet jelenti. Az ország politikájának nemzetközi megítélése miatt hosszú ideig számolhatunk azzal, hogy Szerb határ „schengeni külső határ” marad, az ország egyelőre nem lesz az Európai Unió tagja.

Horvát viszonylat

Az államhatár hossza 344,633 km. Ezen a határszakaszon alacsony a befelé irányuló illegális migráció, az egyéb államhatárral kapcsolatos jogellenes cselekmények száma sem jelentős. Horvátország hosszú távú politikai szándéka az Európai Unió felé való közeledés, de csatlakozása 2010. előtt nem várható.

Szlovén viszonylat

A magyar-szlovén államhatár hossza 101,964 km. Ez a viszonylat „belső határt” képez majd a két ország teljes jogú schengen csatlakozása után. Jelenleg általában a jogszerűen hazánkban tartózkodó külföldiek próbálkoznak meg a kifelé irányuló illegális határátlépéssel.

Osztrák viszonylat

A magyar-osztrák viszonylatú államhatár hossza 356,160 km. Magyarország teljes jogú schengen csatlakozása estén ez a határszakasz is „belső viszonylatot” képez majd. E területen a kifelé irányuló illegális migráció jelentheti a legnagyobb veszélyt. A határforgalom-ellenőrzés megszűnése után is várható, az illegális migránsok államhatáron történő nagyszámú megjelenése.

Szlovák viszonylat

A magyar-szlovák államhatár hossza 680,961 km. Ez a határszakasz is „belső határviszonylatot” képez. Jelenleg a kifelé irányuló illegális migráció és az ehhez kapcsolódó embercsempész tevékenység a fő jellemző, amely vélhetően a jövőben sem változik. Kimutatható, hogy a hazánkból Ausztria felé irányuló illegális migráció egy része ide tevődött át.

Az Európai Unió egyik legfontosabb alapjoga a személyek, szállítmányok a szolgáltatások szabad mozgásának biztosítása. Az uniós belső határokon a teljes jogú schengen csatlakozás után a határforgalom ellenőrzés megszűnik, ezzel megszűnik a határvonal visszatartó szerepe, biztonsági deficit keletkezik, amelyet az un kompenzációs

intézkedések bevezetésével⁸⁰ kell kezelni az uniós országoknak. Nagyon fontos a határellenőrzésben részt vevő hazai és szomszédos szervek közötti folyamatos együttműködés és információcsere, melyhez nagymértékben hozzájárul a közös kapcsolattartási szolgálati helyek és a fókuszponti irodák létrehozása.

A határvadász századok integrált rendvédelmi alkalmazásában ható néhány legfontosabb elv érvényesülése

A határőr tudomány művelői közül többen kutatták a határrendészetben és a Magyar Határőrség szolgálati tevékenységeiben ható elvek érvényesülésének kérdéseit. A kutatók a Határőrség szolgálati tevékenységeinek megfelelően több oldalról közelítették meg a témát, és mindannyian arra a következtetésre jutottak, hogy a határrendészetet ellátó szervezetek összetevékenységekben ható törvényszerűségekre építve léteznek általános és specifikus elvek, melyek érvényesülése kimutatható az egyes szolgálati tevékenységek során. Ezek közül – a továbbiakban a témával kapcsolatos – néhány általános elv érvényesülésére irányítom rá a figyelmet.

A határvadász századok integrált rendvédelmi alkalmazásában ható néhány legfontosabb általános elv

A határellenőrzési, közbiztonsági és közrendvédelmi rendszer felépítéséből adódóan nyilvánvaló, hogy szükség van a biztonsági rendszer statikus elemein túl egy, a veszélyeztetett viszonylatba (területre) átvezényelhető csapaterő rendszerben tartására, szükség esetén a szolgálati rendszer megerősítésére, egyéb feladatok végrehajtására. Bizonyított, hogy a határvadász századok alkalmazása esetében is érvényesült a mindenkori közrendvédelmi-, közbiztonsági-, határhelyzet és az erő-eszköz alkalmazás összhangjának az elve. Ennek az általános elvnek a figyelembevétele elengedhetetlen a határvadász századok „gazdaságos” működtetéséhez. Minden esetben indokolt összevetni és mérlegelni a biztonságot fenyegető veszélyeket, a közrendvédelmi közbiztonsági helyzetet az illetékességi területen, annak megfelelően szükséges meghatározni a csapaterő létszámát és tevékenységrendszerét.

Sándor Vilmos a határőrizetben az idő és térbeni folyamatosság elvének⁸¹ három síkját különbözteti meg, melyeket bizonyítottan ismernek el és melynek mindhárom területe eredményesen adaptálható a rendvédelmi szervek tevékenységére.

Jogi értelmezés alapján⁸² törvényi szabályozás írja elő a rendvédelmi szervek alkalmazásának lehetőségeit. A rendészeti szervek az ország teljes területén képviseltetik magukat, azok bármikor és bárhol alkalmazhatók⁸³ a rendészeti feladatkörben meghatározottak végrehajtására, az ország egész területén igénybe vehetőek, ezáltal biztosítható az időben és térben folyamatos tevékenység.

⁸⁰ Határon átnyúló üldözés; határon átnyúló figyelés; SIS működtetése; összekötő tiszti rendszer működtetése; a szállítókészlet felelőssége; jogharmonizáció; a rendészeti szervek tevékenységének összehangolása.

⁸¹ Sándor Vilmos: A határrendészetet ellátó szervezetek összetevékenységeiben ható törvényszerűségek és általános elvek. ZMNE. Nyt. sz.: J 1190. 1995. 25. o.

⁸² Uo. 25. o.

⁸³ Uo. 25. o.

A határvadász századok alkalmazása során érvényesül a szervezet és a tevékenységi rendszer mély felépítésének elve.⁸⁴ A mély felépítés elvének értelmezése során az erők-eszközök egymás mögötti tagolt többvonalas, többlépcsős elhelyezését, alkalmazását értjük. Ez az elv különösen a határellenőrzésben a schengeni külső határok mellett jut érvényre.

A szervezett bűnözés, az államhatárral kapcsolatos jogsértő cselekmények számának növekedése, a rendvédelmi szervek számára rendelkezésre álló erők-eszközök mennyiségi és minőségi behatároltsága miatt, fokozott figyelmet érdemel a meglepés elvének az érvényesítése, hiszen ennek az elvnek az eredményes alkalmazása a jelen határellenőrzési, közrendvédelmi- közbiztonsági rendszer eredményességét nagyon jelentős mértékben befolyásolja.

Az aktivitás elvének alkalmazása nem más, mint a rendvédelmi erők arra irányuló folyamatos tevékenysége, hogy megismerjék a „másik oldal” módszereit, lehetőleg megelőzzék a jogellenes cselekményeket elkövetők tevékenységét és folyamatos ráhatást fejtsenek ki irányukba.

Bizonyított a manőverezés elvének létezése, mely elv érvényesítésének feltételei közé tartozik az összeköttetés és a mobilitás biztosítása (pl. EDR rendszer, mobiltelefonok, informatikai eszközök, a csapaterő szállítására alkalmas buszok, vagy terepjáró mikrobuszok, terepjárók, motorkerékpárok és rendszerbe állítása).

Kiemelkedően kezelendő az együttműködés elve a rendvédelmi szervek és részek közös tevékenységében. A korszerű vezetélmélet egyik legfontosabb elvnek tekinti a kooperáció kérdését, mely napjaink rendvédelmének egyik meghatározó eleme. Kiemelt figyelmet érdemel az együttműködő erők alkalmazása során a kölcsönös előnyök kihasználása és ezáltal a hatékonyság növelése.

Az állomány magas szintű szakmai, erkölcsi, tudati, fizikai és pszichés felkészítésének elve érvényesítése az állomány előzetes kiválasztásával, a szakszerű felkészítéssel biztosítható.

A rendvédelmi szervek erőinek, eszközeinek alkalmazása során is kiemelt figyelmet indokolt fordítani az ésszerű takarékosagra. Az a kívánatos állapot, amikor a feladat sikeres végrehajtására fordított anyagi és humán energia, arányban áll az elért siker nagyságával. Mindezek alapján érvényesíteni szükséges a rendvédelmi szervek tevékenysége során a magas fokú logisztikai biztosítása és az ésszerű takarékoság közötti összhang megteremtésének elvét.

A jövő rendvédelmi szerveinek tevékenységében érvényre jut az az általános elv, mely alapján a végrehajtott rendészeti intézkedések az állampolgárok napi életét a szükségesnél nagyobb mértékben nem zavarhatják meg. Az állampolgárok számára világossá kell tenni azt, hogy a Rendőrség tevékenysége aktívan hozzájárul a „biztonság” fenntartásához. Ennek az elvnek a betartása során kiemelt figyelmet követel a szelektív és differenciált ellenőrzések⁸⁵ végrehajtására való törekvés megvalósítása.

⁸⁴ Uo. 25. o.

⁸⁵ Szelektív, differenciált ellenőrzés: a személy, jármű és szállítmányok ellenőrzése a meghatározott irányban, időben, az utas- és járműkategóriákra vonatkozóan, a rendelkezésre álló információk és gyanúokok figyelembevételével végrehajtott ellenőrzési módszer, mely végrehajtásának tartalma és terjedelme különböző lehet.

A határ vadász századok szervezeti felépítése

Az integrált rendőrségi szervezetben, a feladatrendszerű megközelítésből kiindulva a határ vadász század meghatározása a következő lehet: a határ vadász (bevetési) század az államhatár rendészetét a közrendvédelmi- közbiztonsági feladatokat ellátó állandó-, vagy ideiglenes jelleggel működő, hivatásos állományból összeállított, speciálisan-, illetve többirányú alkalmazásra felkészített, hierarchikusan felépített, olyan kötelék, amely azonnali alkalmazhatósággal képes a tervezett és váratlan feladatok megoldására.

A Határőrség jelenlegi szervezete a jogszabályokban meghatározott feladatok végrehajtását biztosító szolgálati ágakra és szolgálatokra tagozódik. A Belügyminiszter 40/2001. (XII.23.) BM rendelete a Határőrség Szolgálati Szabályzatáról 4. § (2). bekezdés e) pontja alapján a határ vadász századok a bevetési szolgálati ághoz tartoznak.⁸⁶ A „schnegeni külső” határokön diszlokáló végrehajtásban résztvevő határrendészeti kirendeltségek struktúrája nem változik. A Határőrizeti törvény 35. § meghatározza, hogy a határőr erők kötelékben a határterületen⁸⁷ és határterületen kívül⁸⁸ milyen feladatok végrehajtására alkalmazhatók. A feladatrendszer tervezett változtatása miatt a jogszabályok módosítása szükséges.

Felvetődhet a jövőben a határ vadász század elnevezés, bevetési századra történő módosítása, hiszen egyfelől a századok fő tevékenységi formája a gyors és váratlan, viszonylag rövid időtartamot felölelő ellenőrzések, bevetések végrehajtása (ezért bevetési) másfelől a határőrségi csapaterő század kötelékbe van szervezve (ezért század). Véleményem szerint a történelmi hagyományokat figyelembe véve, a határ vadász század megnevezés maradhat, mivel a feladatrendszer végrehajtása a meghatározó, valamint számos példa tanúskodik arról, hogy hagyományápolás céljából meghagyták a szervezetek eredeti megnevezését.

A Magyar Határőrség mobil erejét jelenleg a tizenöt határ vadász század alkotja. Egy század öt szakaszból tevődik össze, mely négy szolgálati szakaszból, egy un technikai szakaszból és egy biztosító részlegről áll. A szolgálati szakaszok létszáma húsz-huszonöt fő, a szakaszt három, egyenként öt-nyolc fős határ vadász raj alkotja.

A technikai szakaszba kerültek összevonásra a századnál alkalmazott „nagy értékű” technikai eszközök kezelői (hőkamerás autó, schengen busz, üldöző gépjárművek, mobil bevetési központ), akik a mindenkori szolgálatban lévő szakaszhoz kerülnek beosztásra az általuk kezelt technikai eszközzel együtt. A biztosító részleg létszáma a helyi sajátosságoknak megfelelően öt-tizenegy fő között változik. A század könnyű gyalogsági fegyverekkel rendelkezik (Parabellum pisztoly, AMMSZ gépkarabély, PKM géppuska, SZVD távcsőves puska). Mobilitását csapatszállító autóbusz és egyéb járművek biztosítják.

⁸⁶ „A bevetési szolgálat biztosítja a határőrségi feladatok végrehajtásához szükséges erőösszpontosítást, manőverező készséget, valamint az illegális migráció és az ahhoz kapcsolódó más jogellenes cselekmények komplex mélységi ellenőrzésének végrehajtását, illetve összehangolását, továbbá tartalék erőként a váratlan helyzetek kezelését” A belügyminiszter 40/2001. (XII.23.) BM rendelete a Határőrség Szolgálati Szabályzatáról 4.§. (3). bekezdés a) pontja.

⁸⁷ „határterületen a Határőrizeti törvény 21. §-ban és a 22. § (1) bekezdésének a), b), c), e), f), g), és i)” pontjaiban meghatározottak alapján.

Az 1997. évi XXXII. törvény a határőrizetről és a Határőrségről 35 § a).

⁸⁸ „határterületen kívül a Határőrizeti törvény 21.§-ban és a 22.§ (1) bekezdésének c), e), és i) pontjaiban foglalt feladatok végrehajtására alkalmazhatók.” Az 1997. évi XXXII. törvény a határőrizetről és a Határőrségről 35. § b).

A századok szolgálati csoportjait az egy célért küzdő, sajátos belső viszonyokkal rendelkező emberek közössége alkotja, melyet önálló vezetés és szoros összetartozás jellemez. Az összetartozás, az önálló feladatvégrehajtás képessége biztosítja azt, hogy egyes feladatokat képesek „erőn felül is végrehajtani.”

Annak ellenére, hogy a Határőrség állományában lévő állandó, csapaterőbe szervezett kötelékek a határhadász századok, e kötelékek állománya az alkalmazások zömében jelenleg nem mint csapaterős kötelék, hanem mint határrendész járőr kerül igénybevétele.

Az általános elvek alapján, a két szervezet összevonása során kiemelt figyelmet kell fordítani a következőkre:

- új rendészeti szervezeti minőség kerül létrehozása (mindkét szervezet erősségeinek kell ötvöződnie az új szervezetben);
- uniós-, schengeni-, nemzeti- és szakmai kihívások maradéktalan teljesítése;
- a határforgalom-ellenőrzés megszűnése esetén, a biztonsági deficit csökkentése;
- a határőri, rendőri szakmai szervezeti kultúrához kapcsolódó értékek megőrzése;
- az új szervezeten belüli szervezeten hatékony, komplex gazdaságos és racionalizált működés megvalósítása;
- minden tevékenységi helyzetben törvényes, szakszerű, hatékony, gyors és hatásos reakció végrehajtása.

Az integráció végrehajtásának főbb követelményei:

- az uniós és schengeni előírások teljesítése;
- racionalizált költséghatékonyság;
- a határbiztonsági és határellenőrzési rendszer fenntartása, közrendvédelmi-közbiztonsági feladatok végrehajtása indokolt esetben csapaterővel;
- a legális és illegális migráció kezelése, idegenrendészeti feladatok végrehajtása;
- a szakmai tudást képező határőri és rendőri állomány megtartása.

A határhadász századok integrált rendvédelmi alkalmazása lehetőségei

A Rendőrség és a Határőrség integrációját követően a szervezeti alárendeltség megváltozik ugyan, de a volt rendőrségi feladatok kiegészülnek a határőrségi feladatokkal. A szervezeti átalakításban az uniós elvárásoknak megfelelően, a régiós szervezeti felépítés lenne az ideális, a politikai döntés alapján azonban megmarad a „megyerendszer”. A határhadász századok jelenlegi diszlokációja a régiós követelményeknek alapvetően megfelel.

A Német Szövetségi Rendőrségi mintát alapul véve az egységes- vezetés, kiképzés, irányítás és alkalmazás miatt, a határhadász erőket a Rendőrségi Biztonsági Szolgálat (REBISZ) alárendeltségébe lenne célszerű elhelyezni, azt felruházza országos illetékességgel.

A schengeni belső határszakaszok közelében, a határforgalom-ellenőrzés megszűnését követően, mindenképpen indokolt a határhadász századok tevékenységének készenléti rendőrségi feladatokkal történő kibővítése.

A határvadász századok alkalmazásának elgondolása hazánk leendő schengeni „külső és belső határain”

A határellenőrzést végrehajtó szervezet többlépcsős ellenőrzési rendszere a várható schengeni „külső és belső határokon” egyaránt kiépített.

A „schengeni külső határok” közelében végrehajtott ellenőrzés

A határvadász századok jelenlegi tevékenységrendszere, és a jövőbeni feladatrendszerének modellezése során az schengeni külső határos viszonylatokban az alábbiakat ölelheti fel:

- az illetékességi terület mélységében a határrendészeti kirendeltségek mögött önálló második lépcső létrehozása;
- önállóan, vagy más szervekkel együtt idegenrendészeti ellenőrzések végrehajtása;
- az államhatárral kapcsolatos jogsértő személyek, az illegális migránsok, embercsempészek által gyakran használt áthaladási csomópontok, útvonalak, szálláshelyek, gyülekezőhelyek, kirakó,- átrakó- és pihentető helyek ellenőrzése, figyelése az illetékességi területen, illetve
- az ország mélységében; különböző együttműködő erőkkel együtt országos és helyi szintű akciókban való részvétel; egyéb, a különböző törvényekben a Rendőrség (Határőrség) feladatai közé sorolt feladatok végrehajtása.

A „külső határokon” működtetett határellenőrzési rendszer lényege⁸⁹, hogy a határterületen a határforgalom ellenőrzése az automatizált határforgalom-ellenőrzési rendszer igénybevételével történik majd, mely ellenőrzési rendszer biztosítja a vízumellenőrzéssel megvalósított tömeges ki és beléptetést. A határvadász századok állománya tulajdonképpen a „komplex mélységi ellenőrzési” rendszer működtetésével, az együttműködő szervekkel közösen végrehajtott ellenőrzések során, a szükséges áthaladási csomópontok ellenőrzésével (a modern technikai eszközök alkalmazásával), szükség szerint a határrendészeti kirendeltségek megerősítésével biztosítja a határellenőrzési rendszer első lépcsőjén átjutott személyek elfogását, valamint alkalmazásra kerülhet a közrendvédelmi és közbiztonsági feladatok ellátására.

A „schengeni belső határok” közelében végrehajtott ellenőrzés

A „belső határokon” a határforgalom-ellenőrzés megszűnésével a határellenőrzési rendszer megváltozik. A Schengeni Határellenőrzési Kódexben rögzítettek alapján, a belső határokon csak közrendvédelmi és közbiztonsági ellenőrzések hajthatók végre, amelyek kiegészülhet idegenrendészeti ellenőrzések végrehajtásával.⁹⁰ Az államhatárok szabad

⁸⁹ A külső határok átlépését határőrök ellenőrzik, minden személyt minimum-ellenőrzésnek kell alávetni, annak érdekében, hogy a bemutatott útiokmányok alapján a személyazonosságát megállapítsák. Az Európai Parlament és Tanács 562/2006/EK rendelete a személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének (Schengeni Határellenőrzési Kódex) létrehozásáról II. cím II. fejezet 7. cikk

⁹⁰ „Az ellenőrzés akkor nem minősül határforgalom-ellenőrzéssel azonos tartalmúnak, ha a rendőri intézkedés: célja nem a határellenőrzés; a közrendet érintő esetleges veszélyhelyzetekkel kapcsolatos általános rendőrségi információk és tapasztalatok alapulnak, és különösen a határokon átnyúló bűnözés ellen irányulnak; előkészítésének és végrehajtásának módja egyértelműen eltér a külső határokon történő rendszeres

átjárhatóságának biztosítása érdekében a végrehajtott ellenőrzések nem irányulhatnak a határforgalom ellenőrzésére.⁹¹

A határ vadász (bevetési) századok integrált rendészeti alkalmazása lehetőségei

Az integrált rendészeti alkalmazás során a következő főbb feladatokat hajthatják végre:

- komplex mélységi ellenőrzés végrehajtása;
- konfliktuskezelési feladatok ellátása;
- objektumőrzési-, objektumvédelmi-, biztosítási feladatok ellátása;
- nemzetközi békefenntartó feladatokban való részvétel;
- nemzetközi akciók végrehajtásában való közreműködés;
- rendkívüli helyzetek kezelése;
- közrendvédelmi, közbiztonsági feladatok ellátása;
- veszélyhelyzeti feladatok ellátása.

A komplex mélységi ellenőrzés végrehajtása

A határ vadász századok jelenlegi és jövőbeni alkalmazásának elsődleges és fő színtere a komplex mélységi ellenőrzések végrehajtása. Az illegális migráció elleni szűrőháló működtetésének célja: az országban és a – csatlakozást követően – schengeni térségben való szabad és akadálymentes mozgás biztosítása érdekében, a totális ellenőrzés mellőzésével, differenciált és szelektív módon, az általános rendészeti tevékenység keretében, a rendelkezésre álló erők-eszközök leggazdaságosabb felhasználásával, a jogellenesen Magyarországra belépő és itt tartózkodó, illetve az illegálisan munkát vállaló harmadik állam polgárait, valamint a tagállamok biztonságára veszélyt jelentő személyek felfedése, jogérvényesítési képesség fenntartása és a szükséges intézkedések végrehajtása, a közrend és a közbiztonság javítása.

A komplex mélységi ellenőrző rendszer működtetésében jelenleg öt országos hatáskörű szerv vesz részt: a Határőrség; a Rendőrség; a Vám- és Pénzügyőrség; az IRM Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal; és az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség.

A Határőrség koordinálásával fő feladatuk a közös célok és feladatok alapján összehangolni, hely, idő és módszerek tekintetében az öt szerv ellenőrző tevékenységét, az illegális migráció és a hozzá kapcsolódó bűncselekmények, valamint az érintett szervek hatás- és illetékességi körébe tartozó más jogsértő cselekmények hatékony felfedése és a szükséges intézkedések foganatosítása. Esetenként szükségessé válhat a határátkelőhelyek

---

személyellenőrzéseketől; végrehajtására szűrőpróbaszerűen kerül sor” Az Európai Parlament és Tanács 562/2006/EK rendelete a személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének (Schengeni Határellenőrzési Kódex) létrehozásáról III. cím I. fejezet 21. cikk

⁹¹ „A belső határokat bármely ponton át lehet lépni anélkül, hogy személyellenőrzésre kerülne sor, függetlenül az adott személy állampolgárságától.” Az Európai Parlament és Tanács 562/2006/EK rendelete a személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének (Schengeni Határellenőrzési Kódex) létrehozásáról III. cím I. fejezet 20. cikk

közötti határszakaszon, a határrendészeti kirendeltségek megerősítése, ezáltal a határellenőrzés eredményességének biztosítása.

A konfliktuskezelési feladatok végrehajtása, a határvadász század alkalmazása rendészeti célú határbiztosításban⁹².

Az államhatárral összefüggő válság- és konfliktuskezelési feladatok végrehajtásában alapvetően a határvadász századok vehetők igénybe. A Rendőrség Határőrség szervezeti integrációját követően ez a feladatrendszer változatlanul megmarad, hiszen a Magyar Honvédség alkalmazása az államhatár közeli konfliktus és válsághelyzetek kezelésében nem szerencsés, az összevont rendőri erő alkalmazása során pedig „hiány keletkezhet” azokon a területeken, ahonnan a rendőri erő elvonásra került.

Az objektumőrzési és -védelmi feladatok végrehajtása

A határvadász századok felkészítése, felszereltsége alkalmas arra, hogy az alkotmányos jogrend alapállapotában és a veszélyeztetettség időszakában, hazánkban, vagy külföldön, állandó- vagy ideiglenes jelleggel objektumőrzési- objektumvédelmi feladatokat hajtsanak végre.

Nemzetközi békefenntartó feladatokban való részvétel

Napjainkban a határvadász századok külföldi, az unió területén történő alkalmazás jogi feltételei jelenleg még hiányoznak, az a jövőben mindenképpen pótlásra szorul. A téma aktualitását bizonyítja az is, hogy Magyarország európai uniós tagsága indokoltá teszi ennek a problémakörnek a vizsgálatát, hiszen a Hágai Program elemeiben ott rejtőzik a határőr kötelek külföldi alkalmazásának lehetősége. A határvadász századok eddigi hazai határrendészeti tevékenysége alapján bizonyosra vehető, hogy az uniós nemzetközi műveletek (Pl.: FRONTEX akciók) során is képes hatékonyan végrehajtani a számára kitzűzött feladatokat. Egyedüli akadályozó tényező az állomány idegennyelv-ismeretének hiánya.

A határvadász századok alkalmazása rendkívüli helyzetek kezelésében

A biztonság megteremtésre vonatkozó feladatrendszerben a határvadász századok is kiveszik a részüket. A rendőr-határőr szervezeti integráció után ez a tevékenységrendszer a jövőben még inkább előtérbe fog kerülni.

Közrendvédelmi- közbiztonsági feladatok végrehajtása határőr csapaterővel

A határőr csapaterő alkalmazására az 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről (a továbbiakban Rendőrségi törvény) VI. fejezetének rendelkezései az irányadók, a következő

⁹² „A rendészeti célú határbiztosítás a konfliktus kezelésére alkalmazott határőrségi csapaterővel végrehajtott ideiglenes határrendészeti tevékenységek és rendszabályok összessége, amelyek magába foglalják az államhatár őrzését és a határrend fenntartásával kapcsolatos szigorító intézkedések bevezetését.” Dsupin Ottó: A Határőrség Viszonylati Parancsnokság és az alárendeltségében alkalmazásra kerülő erők feladatai a konfliktushelyzet kezelésében. ZMNE. Bp. 1996. Egyetemi könyvtár. 585/2217/tk. 55. o.

megjegyzéssel. Jelenleg nem alkalmazható határőr csapaterő a Rendőrségi törvény 58. § (1) bekezdésének g) pontjában, valamint az 59. §-ban meghatározott esetekben. (Gyülekezési jogról szóló törvény hatálya alá tartozó, vagy más jelentős rendezvény rendjének a biztosításában, és tömegosztatásban.) A határőr csapaterő zárt alakzatban történő alkalmazása esetén a Rendőrségi törvény 51. § (2) bekezdése alapján, csak utasításra használható lőfegyver.

A rendőri és határőri integrációt követően a határvasz századok állománya közrendvédelmi- közbiztonsági feladatok ellátásában történő alkalmazása megegyezhet a rendőrség készenléti erőinek alkalmazásával. A jogszabályok biztosította lehetőségek alapján a határőr erők igénybe vehetők a járőrözési feladatok ellátásán túl a csapaterővel megoldandó feladatok végrehajtására is. Ebben az esetben azonban az állomány kiképzését és a kötelek karhatalmi feladatokra való összekovácsolását végre kell hajtani, amelynek időtartama a szakemberek szerint 3-5 hetes intenzív képzést igényel. A századok jelenlegi felszerelése sem alkalmas ezen feladatok ellátására. Mindenképpen szükséges tömegoszlító felszereléssel történő ellátásuk.

A határvasz századok alkalmazása, veszélyhelyzetekben, katasztrófák elhárításában

A veszélyhelyzetek elhárításában való részvétel összetett feladat. Az állam alkotmányos kötelessége a polgárai élet- és vagyónbiztonságának biztosítása. A 48/1999. (XII.15.) BM. rendelet alapján a Határőrség katasztrófavédelmi feladatai ellátása során a határvasz kötelek a következő feladatok végrehajtásában vehetnek részt, amely nemzetközi méreteket is ölthet:

- árvíz, belvíz elleni védekezésben, a kitelepített lakosság ellátásában;
- természeti csapások, ipari balesetek következményeinek felszámolásában;
- a veszélyeztetett határterületi lakosság kitelepítésében;
- meghatározott körzetek lezárásában, objektumok őrzésében, védelemében;
- bajba jutott légi jármű felkutatásában, mentési munkálatok (helyszínbiztosítás) végrehajtásában

Egyéb veszélyhelyzetek

Migrációs tömegmozgások kezelése

Határvasz századok feladata lehet: a kialakult menekültügyi helyzet kezelése az érintett szervezetekkel (Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal, helyi önkormányzatok, stb.); a szükséges előkészítő tevékenységek egyeztetése; az ideiglenes menekült gyűjtő helyek kijelölése, berendezése, működtetése; a menekültbiztosító erők állományának felkészítése; menekültek összegyűjtése, ellenőrzése, szükség szerinti egészségügyi és ételmezési ellátása, továbbirányítása (szállítása); menekültgyűjtő helyek működtetésében való részvétel; erők, eszközök szükséges mértékű átcsoportosításának előkészítése, végrehajtása; az átkelőhelyeken, illetve a zöldhatáron érkező menekültek összegyűjtése. Jellemzően visszatérő tömegmozgások, torlódások kezelése

Határvasz század közreműködik: a torlódás lehető legrövidebb időn belül történő megszüntetésében; az utasok, együttműködő szervek, túloldali határőrizeti szervek

tájékoztatóban; a kritikus pontok megerősítésében, erők eszközök szükség szerinti átcsoportosításában; az átkelőhelyek rendjének fenntartásában; az utasok mozgásának szervezett irányításában; a feladat kezelésében résztvevő más szervekkel, szervezetekkel.

Bajbajutott légi jármű felkutatásában való részvétel

A 30/1998. (IV. 24.) BM–HM–NM–PM együttes rendelet alapján a kutató-mentő tevékenységet az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Repülőtéri Katasztrófavédelmi Igazgatóságán szükség esetén megalakuló Mentést Összehangoló Központ (továbbiakban: MÖK) irányítja. A határ vadász századok állománya részt vehet: a bajbajutott légi-járművek megsegítését szolgáló földi kutató-mentő szolgálatban való tevékenységben, a mentési munkálatok (helyszínbiztosítás) végrehajtásában.⁹³

Összegzett következtetések, javaslatok, ajánlások megfogalmazása

Következtetések

A határrendészeti-, közrendvédelmi-, közbiztonsági feladatok ellátása során minden helyzetben meg kell felelni az általános elvekben rögzített követelményeknek. A határ vadász (bevetési) század olyan tartalék erőt képvisel, amelyről a feladat végrehajtásuk során, a rendészeti szervek nem mondhatnak le.

A Rendőrség és a Határőrség szervezeti integrációja során a határ vadász századok állományát önálló szervezeti egységként, a jelenlegi felépítésében célszerű a rendőri szervezetbe integrálni. A század tevékenysége a bevetési- és kommunikációs központon keresztül működtethető (bevetés-irányítási, vagy műveletirányítási központ).

A határ vadász századok schengeni külső határokon történő elsődleges alkalmazási területe a határrendészeti alkalmazás, amely során az illegális migráció elleni mélységi szűrőháló működtetésébe meghatározó szereppel bír.

A konfliktushelyzetek kezelése is határ vadász (bevetési) századok alkalmazásával oldható meg, hiszen az államhatár melletti konfliktushelyzet kezelése is rendvédelmi csapaterőt igényel.

Az objektumőrzési objektumvédelmi feladatok ellátásában is elsődleges szerep a határ vadász alegységeknek jut.

A magyarországi, külföldön lévő külképviseletek őrzése – német mintára – a határ vadászokkal is megoldható. A jövőben a nemzetközi békefenntartó erők magyar kontingenseiben is indokolt a határ vadászok részvétele, mivel a misszióban előforduló legtöbb feladat végrehajtására jól felkészült a határ vadász század állománya.

A „szabad határok” miatt a csatlakozást követően a jövőben számítani lehet a huliganizmus elterjedésére⁹⁴, mely nem csak a fővárost érintheti, hanem az ország teljes területét is.

⁹³ pl.: 2006. január 19-én 19.00-20.00 óra között Hejce község térségében lezuhant szlovák felségjelű AN-24-es katonai utasszállító repülőgép felkutatása, valamint területbiztosító, kutató-mentő tevékenység.

⁹⁴ Lásd: a 2005-2006. évi franciaországi (Párizsi) zavargásokat, a 2006. őszi magyarországi eseményeket, a 2007. júniusi G-8 rotterdami csúcstalálkozó eseményeit, amelyek a közrendet és közbiztonságot jelentősen veszélyeztették.

A Határőrség és a Rendőrség integrációja után, az állomány legyen folyamatosan felkészítve és bevonva a közrendvédelmi és közbiztonsági tevékenységrendszeren belül a rendőri csapaterős feladatok végrehajtásába. A határ vadász századok megfelelő felkészítése és technikai felszerelése után bevonhatók rendezvénybiztosítási és közrendvédelmi feladatok ellátásába is. A Határőrség és a Rendőrség integrációjával megoldódnak a határ vadász századok alkalmazásának (Határőrség rendészeti alkalmazása) törvényi és jogszabályi problémái.

Javaslatok, ajánlások:

Az alkalmazás jogi feltételeinek szélesítése.

- Bővíteni szükséges a hazánkkal szomszédos országok között, a kétoldalú megállapodások körét, amelyek alapja a kölcsönös előnyök kihasználása, a hatékony, de költségtakarékos együttes tevékenység.
- A nemzetközi műveletekben történő alkalmazásnak elsősorban jogi akadályai vannak. Indokolt az uniós tagországok között kétoldalú megállapodás megkötése, melynek alapja a kölcsönös előnyök kihasználása, a hatékony, de költségtakarékos együttes tevékenység.
- Meg kell teremteni a közös tevékenység anyagi hátterét, uniós pályázatok és FRONTEX források felhasználását.
- A FRONTEX szervezetében - magyar részről - kezdeményezően kell fellépni a csapaterős nemzetközi alkalmazásának témakörében, kísérleti jelleggel elő kell készíteni a határ vadász századok, vagy annak részei nemzetközi igénybevételét.

A mobilitás további fejlesztése.

- A határ vadász századok mobilitása a csapatszállító buszok alkalmazásával megoldott, de a manőverező képesség növelése érdekében újabb járművek (cserélhető rendszámú személygépkocsik, megkülönböztető jelzéssel ellátott nagy teljesítményű üldöző gépkocsik, motorok, mikrobuszok, újabb terepjáró személygépkocsik) beszerzése, illetve a már rendszerben lévő közlekedési eszközökhöz az elegendő üzemanyag biztosítása indokolt.
- Jó terepjáró-képességgel rendelkező gépjárműpark létrehozása célszerű, amellyel biztonságosan biztosítható az elfogott személyeknek a terepről a kivizsgálás helyére történő beszállítása.

Az informatika, az összeköttetés fejlesztése.

- A TETRA rendszer teljes üzembeállításával indokolt biztosítani a még megbízhatóbb összeköttetést (ez a feladat napjainkban megvalósulás előtt áll), lehetőséget keresni az együttműködő szervekkel és a műveletirányító központtal történő folyamatos és megbízható kapcsolattartásra.
- Szükséges a korszerű hírközlő és adatátviteli rendszerekkel kompatibilis, korszerű, mobil számítógépes összeköttetés, az adatbázisokhoz való hozzájutás megteremtésének biztosítása.

- Indokolt a vezetési rendszerek összehangolása, a társszervekkel való közös vezetési gyakorlatok végrehajtása, különleges időjárási és terepviszonyok között, valamint közös, digitális alapú egyezményes jelrendszer kidolgozása.
- A vezetési központban (műveletirányító központ) legyen megtalálható, vagy elérhető a működéshez (vezetéshez, döntések meghozatalához) szükséges összes információ (jogszabályok, szakértők névjegyzéke, tervek elképzelések egy-egy helyzet kezelésére, előző helyzetekből levont tapasztalatok).

A felszerelés fejlesztése.

- Felszerelésben képessé tenni, képzésben pedig felkészíteni a határvadászokat a közrendvédelmi-, karhatalmi-, békefenntartói-, katasztrófavédelmi- és veszélyhelyzeti feladatok ellátására, kisebb autó-, kábítószer-, fegyver-, embercsempész bandák lokalizálására, szükség esetén a felszámolásukra, a nemzetközi műveletek során az együttműködési feladatok végrehajtására.
- Szükséges nagy teljesítményű lámpák, tartalék akkumulátorok beszerzése, áramfejlesztőről történő utántöltésük megoldása, különleges viszonyok között indokolt a szükség világító-eszközök (fáklyák, foszfor rúd) alkalmazása, ezért beszerzésük indokolt.
- A terepen végzett tevékenységhez indokolt az állomány ellátásához szükséges hőtartó edények beszerzése, melegítőeszközök biztosítása.
- A határvadászoknál rendszeresített egyenruha a határőr ékítmények kivételével teljesen megegyezik a rendőrségi szolgálati öltözettel. Javaslom, hogy a szervezeti integrációt követően is maradjanak meg az egyenruhán a határőr ékítmények.

A diszlokáció korszerűsítése.

- A határvadász alegységeket mélyégi területeken az áthaladási csomópontok közelében, az illegális migrációs fő irányokban célszerű állomásoztatni, de mobilitásuk biztosítja az ország teljes területén történő alkalmazását.
- Az országos főirányokban, elsősorban a leendő „külső határok” mellett, célszerű meghagyni a határvadász századokat, azokat elsősorban határrendészeti feladatokra indokolt igénybe venni.
- A schengeni belső határok közelében a határvadász századokat elsősorban közrendvédelmi, közbiztonsági feladatok végrehajtására kell igénybe venni.
- Szükséges a veszélyeztetett területeken készenléti körletek kijelölése és berendezése az esetleges megerősítő állomány kulturált elhelyezésének biztosítására.

Az együttműködés új formáinak fejlesztése.

- Indokolt az összes hazai és külföldi együttműködő szerv bevonásával közös vezetési gyakorlatok végrehajtása, modellezve a bonyolult körülményeket.
- kiemelt hangsúlyt kell fektetni az együttműködő szervek közötti az információk folyamatos cseréjére, áramoltatására, a tájékoztatására, a bevetési- és műveletirányítási központok működtetésére.

Az állomány képzettségének javítása.

- Folyamatosan gondoskodni szükséges az állománynak a feladatokra történő gyakorlatias és többirányú képzéséről, kiemelt figyelmet kell fordítani az új feladatok ellátására való felkészítésre (pl.: karhatalmi feladatok, objektumörzési feladatok, menekültbiztosítói feladatok ellátása).
- A határvasz századok személyi állományát úgy célszerű összeállítani, hogy az a fiatalabb korosztályú személyekből tevődjön össze, hogy az állomány a fokozott szolgálati megterhelést (sok utazás, külföldi szolgálat, vezénylések stb.) jól bírja.
- A határvasz századok állománya az évek során összekovácsolódott, jól felkészült, ütőképes csapatot alkot. Javaslom, hogy a szakaszok, szolgálati csoportok szervezete ne legyen megbontva, ezzel biztosítható a feladatok végrehajtásának eddigi magas színvonala.
- Fejleszteni indokolt az állomány nyelvképzését (minden határvasz legyen képes több, a leggyakrabban használt idegen nyelven /angol, német és a szomszédos országok nyelvei/ felszólítani a külföldit a jogsértő cselekmény abbahagyására, tudjon végrehajtani igazoltatási feladatokat, tudjon a határterületen leggyakrabban előforduló külföldiekkel elemi fokon kommunikálni). Indokolt, hogy a vezetői állomány legyen felkészítve és legyen képes angol nyelvű⁹⁵ szakmai témájú kommunikációra.

Munkámban a határvasz századok komplex rendészeti alkalmazási lehetőségeit kívántam – a legfontosabb tevékenységek kiragadásával, a teljesség igénye nélkül – ismertetni, azzal a céllal, hogy a tanulmány a határőri és rendőri vezetőknek alapul szolgáljon a határvasz századok jövőbeni alkalmazását illetően. A tanulmány munkaanyagként felhasználható az integrációt előkészítő tervező-szervező munkában.

A jövőben, az állami vezetésnek folyamatosan biztosítani kell az unió és schengen által elvárt határbiztonságot, egységes köz- és határbiztonsági rendszert kell működtetni, amelynek meghatározó elemei lehetnek – a rendőrségi csapaterős tevékenységrendszerrel felruházott – határvasz századok. Az új, integrált rendőrségi szervezetben a határvasz századok alkalmazása rendkívül szerteágazó lehet, hiszen a jelenlegi határellenőrzési és idegenrendészeti feladatokon kívül, a jövőbeni alkalmazási lehetősége számos elemmel bővíthet, munkámban ezeket a lehetőségeket kívántam bemutatni.

Irodalom:

1. A többször módosított 1949. évi XX. törvény a Magyar Köztársaság Alkotmányáról
2. T/2915. sz. törvényjavaslat a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. Törvény módosításáról
3. A módosított 1997. évi XXXII. törvény a határőrizetről és a Határőrségről
4. T/2922. sz. törvényjavaslat az államhatárról
5. A Határőrizeti törvény végrehajtására kiadott 66/1997. (XII.10.) BM rendelet
6. 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről
7. 1996. évi XXXVII. tv. a polgári védelemről;
8. 1999. évi LXXIV. tv. a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről;
9. 1997. évi XXXII. tv. a határőrizetről és a Határőrségről;
10. 2/2004. BM utasítás; 3/2004 BM. utasítás (Belügyi Közlöny Bp. 2004. 1-2-sz.);

⁹⁵ Megítélésem szerint, a jövőben az angol nyelv lesz az alapvető kommunikációs nyelv Európában.

11. 40/2001. (XII.23.) BM. rendelete a Határőrség Szolgálati Szabályzatáról;
12. Az Európai Parlament és Tanács 562/2006/EK rendelete a személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének (Schengeni Határellenőrzési Kódex) létrehozásáról.
13. Sándor Vilmos: A határrendészetet ellátó szervezetek összetevékenységében ható törvényszerűségek és általános elvek. ZMNE. Nyt. sz.: J 1190. 1995.
14. Dsupin Ottó: A Határőrség Viszonylati Parancsnokság és az alárendeltségében alkalmazásra kerülő erők feladatai a konfliktushelyzet kezelésében. ZMNE. Bp. 1996. Egyetemi könyvtár. 585/2217/tk.
15. A 20/2004. számú BM-FMM-PM együttes utasítás az illegális migráció és az ahhoz kapcsolódó más jogellenes cselekmények elleni hatósági fellépés hatékonyságának növelésére, illetve összehangolására
16. A Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata 11/1998. (IV.23) ORFK utasítás
17. A Magyar Köztársaság területén működő, a nemzetközi jog alapján kiváltságot és menetességet élvező diplomáciai és konzuli képviseletek, valamint a nemzetközi szervezetek objektumai őrzésének rendjéről szóló 43/1997. (III. 12. Korm. Rendelet